

**TÅLER BYGGET Å STÅ UTE
(HELT ALENE)?**

HVA GJØR SÅ STATSBYGG?

Oslo, 17. September 2019,

Håkon Einstabland

STATSBYGG

- 2,9 mill m² bygningsmasse i inn- og utland
- Ca 100 mindre og større byggeprosjekter årlig
- Masse rehab/ombygging

HOVEDPUNKTER

- Bygninger må tåle å stå ute alene om natta, også når det regner!
- **Forvalte** for å bevare
- **Utvikle** for å øke nytten
- **Tenke ekstremt** når det gjelder nybygg (høyeste klimaprojeksjon)

ERFARINGER FRA DRIFTSPERSONELL

- Driftsleder skriver:

«Hei og god morgen!! Vi hadde **vann i kjelleren** på servicebygget nå sist ekstremværet herjet i Indre Østfold. Den er stort sett ikke i bruk, men **ventilasjonsanlegget er plassert der**. Det er plassert en **innvendig pumpe som ekstrasikring** for å unngå vann i ventilasjonsanlegget.

Det er ikke registrert skader i forbindelse med vann i kjelleren. Noe av **uteområdene er også berørt av høy vannstand** i Grefslisjøen og utløpet derfra. Vannet står noen ganger på plassen ved lagerteltet. Jeg har en del bilder dersom det er ønskelig. Legger ved et par stk.» (Kjell Berget, 5. oktober 2017).

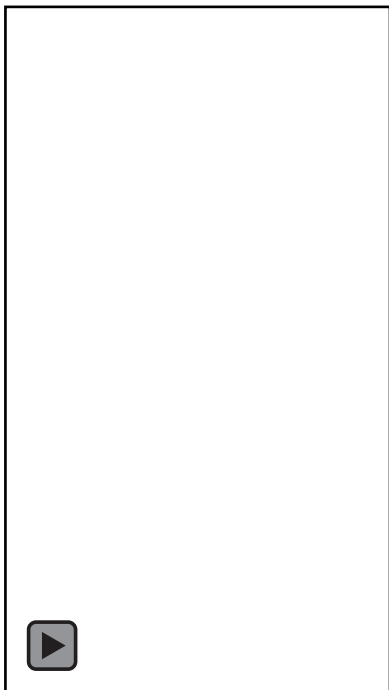

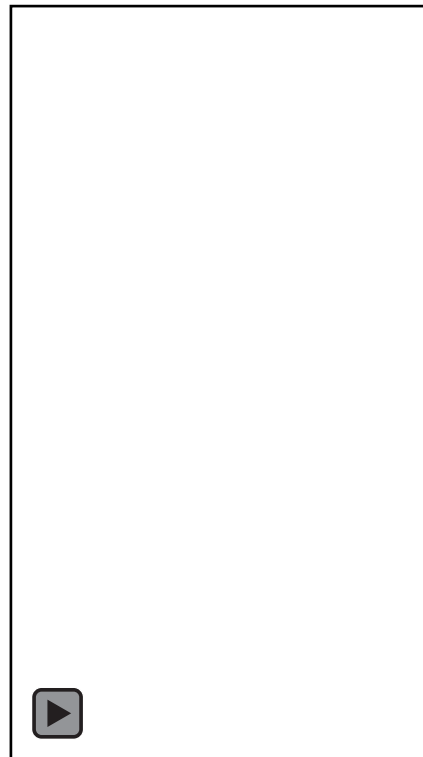

VI KJENNER DET PÅ KROPPEN ALLEREDE

OSLO TINGHUS, AUGUST 2019

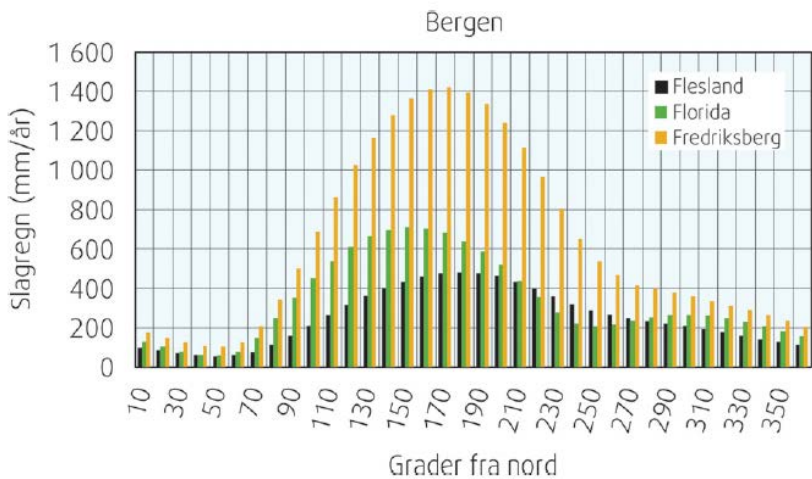

ALDRI HATT LEKKASJER FRA
TAKET HER TIDLIGERE,
SLUKENE TOK IKKE UNNA!!

VI BENYTTER OSS AV KJENTE KILDER #1

- Byggforsk serien
- Her **slagregnkart**

© SINTEF, Ellerykk lobud

Klimadata for dimensjonering av regnpåkjenning

Byggforskserien
Byggedetaljer – august 2013

451.031

0 Generelt

01 Innhold

Denne anvisningen inneholder tabeller og kart med klimadata for landets værstasjoner for normalperioden 1961–1990. Klimadataene gir grunnlag for dimensjonering av utvendige kledninger og taknedløp mot regnpåkjenning og grunnlag for overvarshåndtering. Anvisningen definerer viktige klimabegreper og gir klimadata i form av kart og tabeller. Klimadata som gir grunnlag for termisk dimensjonering og frostsikring, er vist i Byggedetaljer 451.021 Klimadata for termisk dimensjonering og frostsikring.

regningsgrunnlag og begreper

lbor

lbor former for vann som utfelles fra atmosfæren i form av enten yr, regn, sludd, hagl eller sne, betegnes nedbør. Mengden er sterkt avhengig av den lokale grafien. Mest nedbør forekommer på vindviden av Nedbør inntrer når vandampmettede luftmasser des og ikke lenger kan inneholde så mye fuktighet. mye vandamp lufta kan inneholde før den blir t, er avhengig av temperaturen. Varm luft kan olde mer vandamp enn kald luft. lborformen avhenger av temperaturen i lufta nær

Intensitets-/varighetskurver for regn gir grunnlag for dimensjonering av taknedløp. Foto: SINTEF Byggforsk

VI BENYTTET OSS AV KJENTE KILDER #2

- Sammenligne med anbefalinger gitt i f.eks. Teknisk godkjenning fra Sintef
- Ikke alt kan brukes alle steder i landet!

Weber Serpomin og Serpotherm anbefales kun til bruk i områder med liten til moderat slagregns påkjenning, se Byggforskserien 451.031, *Klimadata for dimensjonering mot regnpåkjenning*.

4. Egenskaper

SINTEF Certification
Nr. 2428
Utstedt første gang: 06.02.2016
Revidert siste gang: 06.02.2017
Gyldig til: 01.03.2022
Fortsatt publisert på www.sintefcertification.no

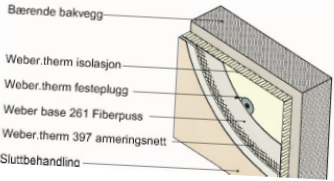
SINTEF Byggforsk bekrefter at

Weber fasadesystemer – Serpomin og Serpotherm

er vurdert å være egnet i bruk og tilfredsstillende krav til produktdokumentasjon i henhold til Forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (DOK) og Forskrift om tekniske krav til byggverk (TEK10), for de egenskaper, bruksområder og betingelser for bruk som er angitt i dette dokumentet

- Innehaver av godkjenningen**
Saint-Gobain Byggevarer as
Postboks 216 Alnabru
0614 Oslo
www.weber-norge.no
- Produktbeskrivelse**

Serpomin leveres med isolasjonstykkelse fra 20 mm til 150 mm. Serpotherm leveres med tykkelser fra 20 mm til 200 mm. All isolasjon hellimes til underlaget med Weber base 261 Fiberpuss. I tillegg festes isolasjonen mekanisk med Weber.therm Festeplugg.

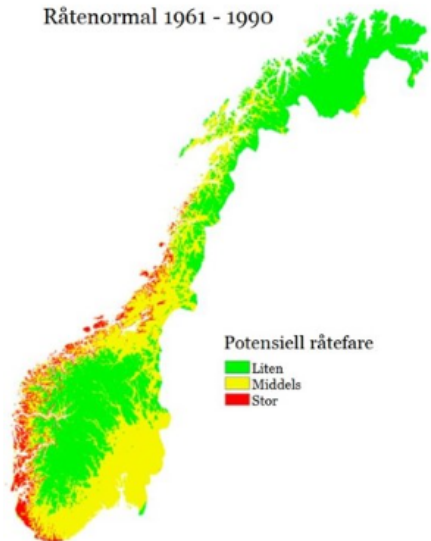
r består av puss på isolasjon montert
rende veggkonstruksjon, se fig. 1.
varianter, Serpomin og Serpotherm.
n av mineralull, mens Serpotherm
ekspandert polystyren (EPS).
s til underlaget med festeplugg og

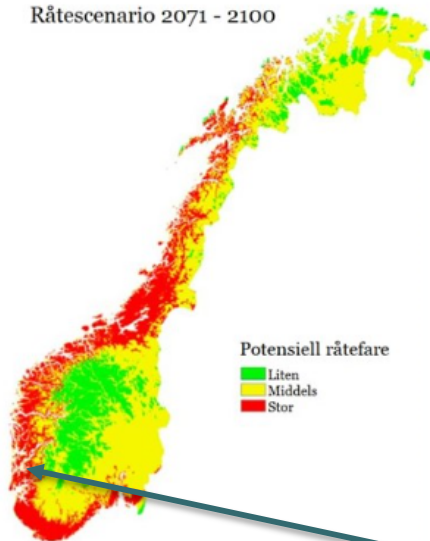
VI BENYTTET OSS AV KJENTE KILDER #3

- Råte

Råtenormal 1961 - 1990

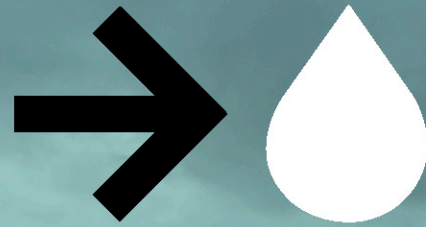
Råtescenario 2071 - 2100

Råteindeks, kilde SINTEF Byggforsk i samarbeid med Meteorologisk institutt. Klimaindekskart som viser beregning av råtefare i rekonstruksjoner over bakken. Formelen beskriver det relative potensialet for råte i et gitt klima, basert på temperaturforhold og nedbørsmengder på værstasjonene.

- Vabakkjen på Stord
- Bygning med trekledning !!

KLIMA 2050

RISK REDUCTION THROUGH CLIMATE ADAPTATION
OF BUILDINGS AND INFRASTRUCTURE

KLIMA 2050

CONSORTIUM

Private sector

Public sector

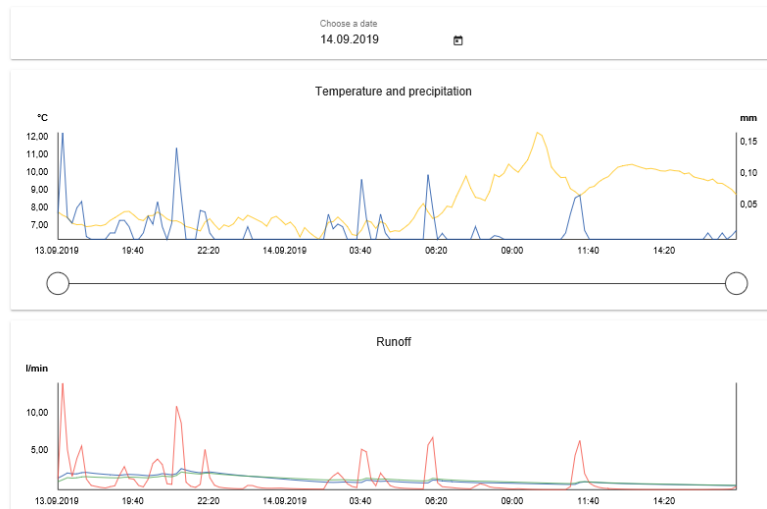

Research & education

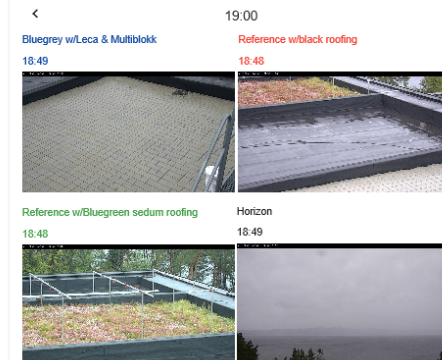

FORDRØYNING AV VANN PÅ TAK

- Blå-/grå-/grønne tak
- Testfelt til KLIMA 2050
- [Hovringen-data – klima2050](#)

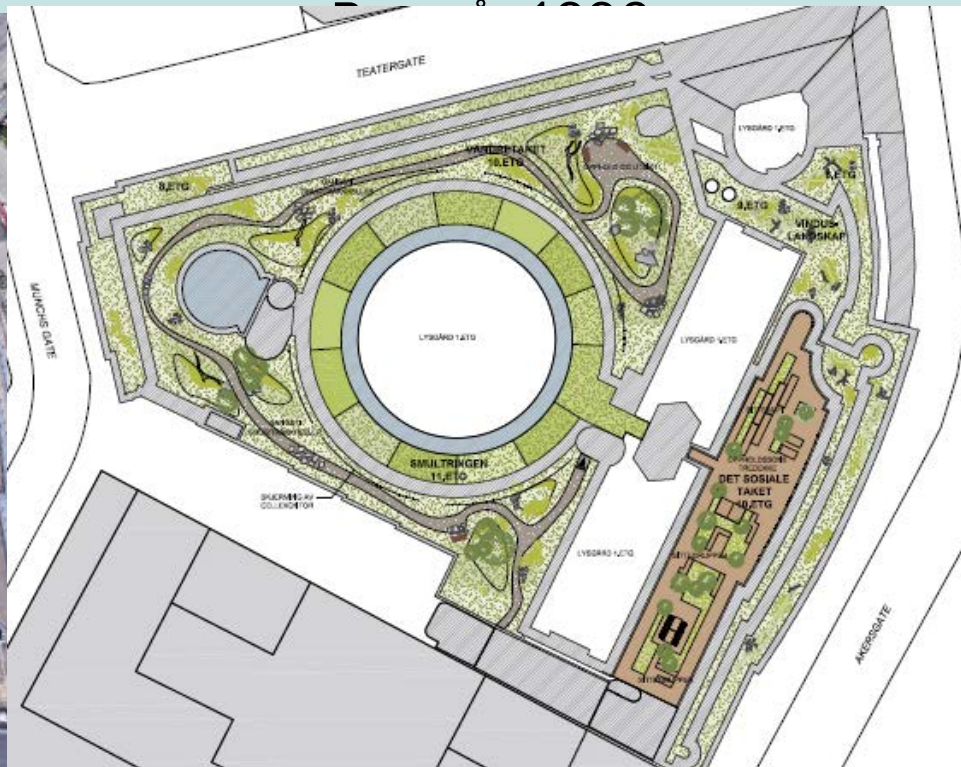

HOME ABOUT PARTNERS PILOTS RESULTS PUBLICATIONS EVENTS NEWS

PROSJEKT BLÅGRØNT TAK REGJERINGSKVARTALET R 5- EN DEL AV STATSBYGG *JA-TAK* PROSJEKT

STATSBYGGGS *JA TAK*

- Alle større planlagte vedlikeholdsoperasjoner som angår tak skal vurderes
- Kan takflaten benyttes til mer enn bare tak?
  - Bedre isolering
  - Fordrøye vann
  - Produsere energi
  - Rekreasjon
  - Biologisk mangfold
  - Kombinasjon

LONGYEARBYEN - SVALBARD

NYE BOLIGER I LONGYEARBYEN

SMART DAMSPERRE

- Klima 2050 forsker på bruk av dette
- Statsbygg er med på et pilotprosjekt, på Svalbard, vedr bruk i tak

DAMSPERRE. Prof. Dag Geving i bygningsfysikk laboratoriet viser utvalgte av hvordan en smart dampsperrer oppfører seg ved varierende fuktighet og klima.
 Foto: Arvid Gullberg

Smarte dampsperrer

Nå har også dampsperrane blitt «smarte». Ved NTNU forsøkes det på de mest moderne dampsperreproduktene. Riktig brukt kan smarte dampsperrer tillate bygging av økonomisk rimelige vegger og takløsninger vi i dag av faktårsaker odorer mot.

Dag Geving
Prof. Dag Geving, NTNU

Bakgrunn
I nordklima brukes vanligvis en dampsperre på sønn side av lagingsmaterialet for å unngå kondensasjon i vintertemperaturer, spesielt i tak og i utvendige vegger og takløsninger, som har svært store dampsperrereguleringer. En slik dampsperre vil vanligvis forhindre at vannet kan passere gjennom vegg eller tak. Dette betyr at vannet som kommer inn i konstruksjonen, for eksempel fra nedbør eller fra grunn, ikke kan slippe ut igjen. Dette kan føre til vannskade og andre problemer. Smarte dampsperrer kan løse dette problemet ved å slippe ut vannet når det er kaldt og ta opp vannet når det er varmt.

Smarte dampsperrer
Smarte dampsperrer kan være dampsperrereguleringer eller helt smarte dampsperrer. Smarte dampsperrer kan være dampsperrereguleringer (DR) eller smarte dampsperrer (SR). Smarte dampsperrer (SR) er reguleringer som kan slippe ut vannet når det er kaldt og ta opp vannet når det er varmt. Smarte dampsperrer (DR) er reguleringer som kan slippe ut vannet når det er kaldt og ta opp vannet når det er varmt.

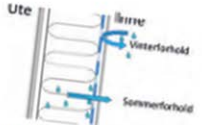
høyere, vil dampsperrereguleringer bli løsningen, spesielt hvis skiltinger mellom konstruksjonslagene er gode. Dette vil være spesielt viktig i konstruksjoner med høy luftfuktighet og høye temperaturer. Dette vil være spesielt viktig i konstruksjoner med høy luftfuktighet og høye temperaturer. Dette vil være spesielt viktig i konstruksjoner med høy luftfuktighet og høye temperaturer.

Løsningsforslag

Utvalgte smarte dampsperrer kan være dampsperrereguleringer eller helt smarte dampsperrer. Smarte dampsperrer kan være dampsperrereguleringer (DR) eller smarte dampsperrer (SR). Smarte dampsperrer (SR) er reguleringer som kan slippe ut vannet når det er kaldt og ta opp vannet når det er varmt. Smarte dampsperrer (DR) er reguleringer som kan slippe ut vannet når det er kaldt og ta opp vannet når det er varmt.

driske skiltinger på konstruksjonen. For konstruksjoner med høy luftfuktighet og høye temperaturer, kan smarte dampsperrer være en god løsning. Dette vil være spesielt viktig i konstruksjoner med høy luftfuktighet og høye temperaturer. Dette vil være spesielt viktig i konstruksjoner med høy luftfuktighet og høye temperaturer.

Praktisk bruk av smarte dampsperrer
Smarte dampsperrer er en praktisk løsning som er svært effektiv, og spesielt egnet for konstruksjoner som har høye temperaturer og høy luftfuktighet. Dette vil være spesielt viktig i konstruksjoner med høy luftfuktighet og høye temperaturer. Dette vil være spesielt viktig i konstruksjoner med høy luftfuktighet og høye temperaturer.

SMART. Figuren illustrerer hvordan smarte dampsperrer kan være dampsperrereguleringer eller helt smarte dampsperrer ved utvalgte av hvordan en smart dampsperrer oppfører seg ved varierende fuktighet og klima.

NYE BOLIGER I LONGYEARBYEN

Foto: Tore Kvande

PILOTPROSJEKT

BOLIGMODULER I LONGYEARBYEN MED KOMPACT TRETAK

MÅLSETNING
Pilotprosjektet vil demonstrere og dokumentere en konstruksjonstype for tak som vil kunne revolusjonere norsk byggeteknikk.

INNOVASJONSPOTENSIALET
ligger i funksjonelle og økonomisk svært interessante tak. Bruk av smarte dampsperrer kan være et kostnadseffektivt tiltak for å bedre klimarobustheten for kompakte takkonstruksjoner.

Longyearbyen dwellings: Construction modules with compact wooden roof and smart vapour barrier

www.klima2050.no

STATSBYGG

SKANSKA

isola

KLIMA 2050

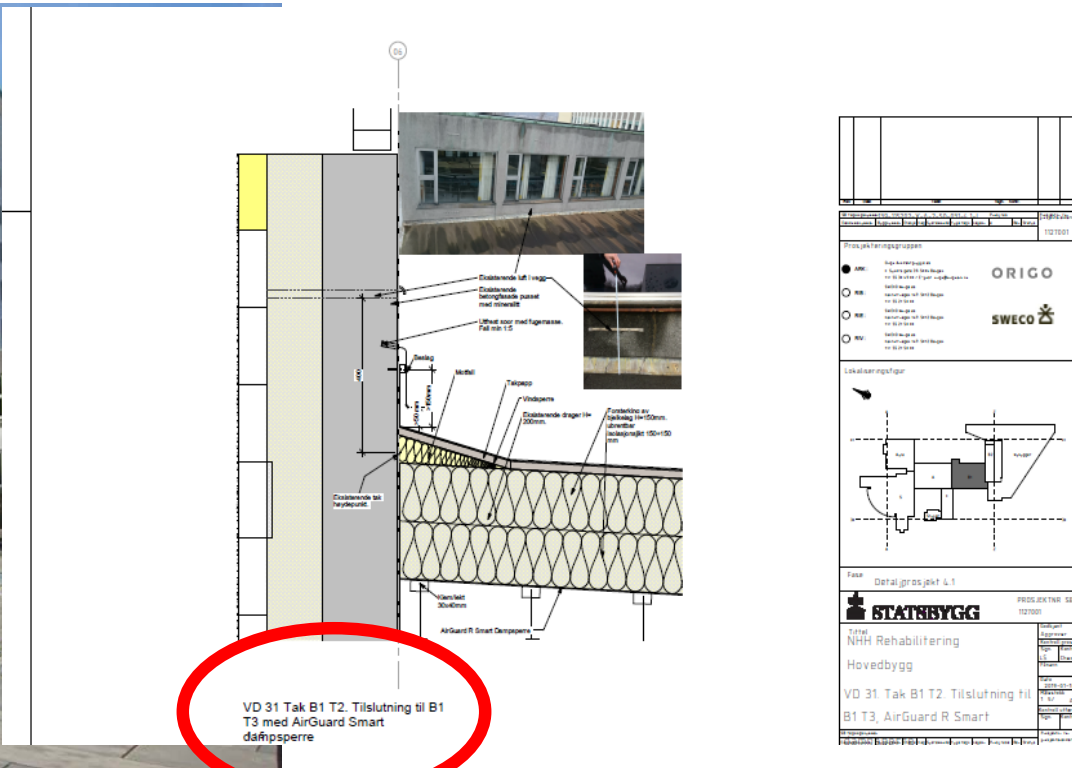
SMART DAMPSPERRE

- Brukes på nye tak, gir redusert byggehøyde
- Brukes på rehabilitering av fasader med konstruksjonsfeil
- Brukes som rehab på tak med fredet overflate/takflate

SMART DAMPSPERRE PÅ NHH-BERGEN

VD 31 Tak B1 T2. Tilslutning til B1 T3 med AirGuard R Smart dampspærre

Prosjektgruppe		
- AM: Hovedprosjekt - BR: Byggherre - RE: Rådgiver - RV: Rådgiver	Prosjektgruppe ORIGO SWECO	
Lokaliseringstegning		
Fase: Detaljprosjekt & 1		
PROSJEKTNR. 58 1217001		
Tittel: NHH Rehabilitering Hovedbygg		
VD 31, Tak B1 T2. Tilslutning til B1 T3, AirGuard R Smart		

GRUNNFORHOLD

- På Svalbard merkes klimaendringene allerede

Bygninger på Svalbard synker mer enn forventet

– Verdiene er overraskende høye, ifølge Sintef-forsker.

VANNHÅNTERING PÅ TERRENG

- Legge til rette for åpne vannføringer
- Lede overvann til bestemte steder

LOKAL KRAFTPRODUKSJON

- Solceller på tak
- Solfangere på tak

ALTSÅ:

- **Forvalte** for å bevare
- **Utvikle** for å øke nytten
- **Tenke ekstremt** når det gjelder nybygg

Takk for meg !